

שְׁלֹמֶעֱלָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֶּף הַזְּמִין אוֹתָם כְּאֶחָד בְּבֵית שְׁתַּקֵּן לָהֶם. אֲשֶׁרֵיהֶם דָּוִד וְשִׁלְמָה בְּנוֹ שְׁתַּקְּנוּ אֶת הַזְּוִיג שְׁלֹמֶעֱלָה. מִיּוֹם שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְלִבְנָה לְכִי וְהַקְּטִינִי אֶת עֲצֻמָּךְ, לֹא הַזְּדוּגָה בְּזוּיג שְׁלֹם עִם הַשְּׁמֶשׁ, פָּרַט לְכַשְׁבָּא הַמְּלִךְ שְׁלֹמָה.

שִׁיר הַשִּׁירִים - הָרִי פֶּאן חֲמֵשׁ דְּרָגוֹת לְדַבֵּק בְּעוֹלָם הַבָּא. שִׁיר - אַחַת. הַשִּׁירִים - שְׁתֵּים. הָרִי שְׁלֹשׁ. אֲשֶׁר - הָרִי אַרְבַּע. לְשִׁלְמָה - הָרִי חֲמֵשׁ. בְּחֻמֵּי שִׁיר הוּא. שְׁהָרִי יוֹם הַחֲמֵשִׁים הוּא סוּד הַיּוֹבֵל.

בֹּא וְרָאָה, אֶת הַזְּוִיג הַעֲלִיזוֹן לֹא יְכַל שְׁלֹמָה לְתַקֵּן, אֲלֵא מִשׁוּם שְׁנַמְצָא זְוִיג לְמִטָּה מִקֶּדֶם לְכֹן, וּמִיָּהוּ? הַזְּוִיג שֶׁל מִשָּׁה. שָׂאֵם לֹא הָיָה אֲזוּ הַזְּוִיג הַזֶּה, לֹא הִתְפַּקֵּן הַזְּוִיג שֶׁל מַעֲלָה. וְהַכֹּל הוּא בְּסוּד עֲלִיזוֹן לְחַכְמֵי הַלֵּב.

בְּתוֹב (מלכים א-ה) וַיִּדְבֹּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשֶׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמֵשֶׁה וְאַלְף. פְּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים. אֲבָל וַיִּדְבֹּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשֶׁל, וְדַאי שֶׁעַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁהוּא הָיָה אוֹמֵר, הָיוּ בּוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפֵי מָשֶׁלִּים, כְּמוֹ סֵפֶר שֶׁל קִהְלֵת שֶׁהוּא בְּסוּד עֲלִיזוֹן וְהוּא בְּדֶרֶךְ מָשֶׁל, שָׂאִין בּוֹ פְּסוּק שְׂאִינוּ בְּחֻמְכָּה עֲלִיזוּנָה וּבְדֶרֶךְ מָשֶׁל אֲפִלּוּ הַפְּסוּק הַקָּטָן שָׁבוּ.

שְׁבַשְׁתִּיהָ מְגִיעַ רַב הַמְּנוֹנָא סְבָא הִרְאִשׁוֹן לְפְסוּק הַזֶּה, (קהלת יא) שְׂמַח בְּחֹר בְּיִלְדוּתָהּ וַיִּטְיִבָּךְ לְבָבָךְ בִּימֵי בְּחֹרוּתָיִךְ - הָיָה בּוֹכָה. וְאָמַר, וְדַאי פְּסוּק זֶה נֶאֱמַר הוּא, וְהוּא בְּדֶרֶךְ מָשֶׁל, וּמִי יִכּוֹל לַעֲשׂוֹת דְּרָשׁ בְּמָשֶׁל זֶה?! וְאִם הוּא דְרָשׁ, אֵין בּוֹ דְרָשׁ אֲלֵא כְּמוֹ שְׂרָאִינוּ בְּעֵינַיִם. וְאִם זוֹ חֻמְכָּה, מִי יִכּוֹל לְדַעַת אוֹתָהּ?!

וּמִלִּין דְּזוּוּגָא לְעֵילָא, בְּרֵ שְׁלֹמָה מְלָפָא, דְּאִיהוּ אֲתַקִּין זְוִיגָא דְלְעֵילָא בְּקַדְמֵיתָא, וּלְבַתֵּר זְמִין לוֹן בְּחֻדָּא בְּבֵיתָא דְאֲתַקִּין לוֹן. זְכָאִין אֵינוֹן דָּוִד וְשִׁלְמָה בְּרִיה, דְּאֵינוֹן אֲתַקִּינוּ זְוִיגָא דְלְעֵילָא. מִיּוֹמָא דְאָמַר לָהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְסִיְהָרָא, זִילִי וְאֲזַעֲרִי גְרַמִּיךְ, לֹא אֲזַדְוּוּגַת בְּזוּוּגָא שְׁלִים בְּשִׁמְשָׁא, בְּרֵ פֶד אֲתָא שְׁלֹמָה מְלָפָא.

שִׁיר הַשִּׁירִים, הָא הֵכָא חֲמֵשׁ דְּרָגִין, לְאֲתַדְבַּקָא בְּעֵלְמָא דְאֲתִי. שִׁיר, חֵד. הַשִּׁירִים, תְּרִין, הָא תֵּלַת. אֲשֶׁר, הָא אַרְבַּעַה. לְשִׁלְמָה, הָא חֲמֵשֶׁה. בְּחֻמְשָׁה אִיהוּ. דְּהָא יוֹמָא דְחֲמֵשִׁין, רְזָא דְיּוֹבֵלָא אִיהוּ.

תָּא חֲזִי, זְוִיגָא דְלְעֵילָא לֹא יְכִיל שְׁלֹמָה לְאֲתַקְנָא, אֲלֵא בְּגִין דְאֲשַׁתְּכַח זְוִיגָא לְתַתָּא, מִקְדָּמַת דְנָא. וּמֵאֵן אִיהוּ. זְוִיגָא דְמִשָּׁה. דְּאִי לֹא הָיָה זְוִיגָא דְנָא, לֹא אֲתַתְּקֵן זְוִיגָא דְלְעֵילָא. וְכֹלָא בְּרְזָא עֲלָאָה אִיהוּ, לְחַכְמֵי לְבָא.

בְּתִיב (מלכים א ה) וַיִּדְבֹּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשֶׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמֵשֶׁה וְאַלְף, הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ חֲבָרֵיָא. אֲבָל וַיִּדְבֹּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשֶׁל, וְדַאי עַל כָּל מְלָה וּמְלָה דְאִיהוּ הָוָה אָמַר, הוּוּ בֵּיה תֵּלַת אֲלָף מָשֶׁלִּי, כְּגוֹן סְפָרָא דְקִהְלֵת, דְּאִיהוּ בְּרְזָא עֲלָאָה, וְאִיהוּ בְּאַרְחַ מָשֶׁל, דְּלִית בֵּיה קָרָא דְלֹאוּ אִיהוּ בְּחֻמְתָּא עֲלָאָה, וּבְאַרְחַ מָשֶׁל, אֲפִילוּ קָרָא זְעִירָא דְבֵיה.

דְּכַד הָוָה מְטִי רַב הַמְּנוֹנָא סְבָא קְדָמָאָה לְהָאִי קָרָא, (קהלת יא) שְׂמַח בְּחֹר בְּיִלְדוּתָהּ וַיִּטְיִבָּךְ לְבָבָךְ בִּימֵי בְּחֹרוּתָהּ הָוָה בְּכִי. וְאָמַר וְדַאי הָאִי קָרָא יְאוֹת הוּא, וְאִיהוּ בְּאַרְחַ מָשֶׁל, וּמֵאֵן יְכִיל לְמַעַבְדַּ דְרָשָׁא בְּמָשֶׁל דָּא. וְאִי אִיהוּ דְרָשָׁא לִית בֵּיה דְרָשָׁא, אֲלֵא כְּמָה דְחֲמִינָן בְּעֵינַיִן. וְאִי חֻמְתָּא אִיהוּ, מֵאֵן יְכִיל לְמַנְדַּע לָהּ.

מִיָּד הָיָה שָׁב וְאוֹמֵר, כְּתוּב (בראשית
 לז) אֵלֶּה תִּלְדוּת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן
 שִׁבְעָה עָשָׂר שָׁנָה וְגו'. פְּסוּק זֶה
 שֶׁל קֹהֵלֶת הוּא מְשַׁל לְחֻכְמָהּ שֶׁל
 פְּסוּק זֶה שֶׁל הַתּוֹרָה, וְזֶה מְשַׁל
 לְזֶה. שְׂמַח בְּחֹר בְּיִלְדוּתָךְ - וְהוּא
 נֶעַר. וַיִּטְיֶבְךָ לְבָךְ - הִיָּה רָעָה אֶת
 אֲחִיו בְּצֹאן. בִּימֵי בְּחֹרוּתֶיךָ - אֶת
 בְּנֵי בְלָהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נָשִׁי
 אָבִיו. וְדַע כִּי עַל כָּל אֵלֶּה - וַיָּבֵא
 יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה. יְבִיאֲךָ
 אֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט - אֵלֶּה תִּלְדוּת
 יַעֲקֹב יוֹסֵף. יוֹסֵף נִכְלָל בְּיַעֲקֹב,
 וְהַסּוּדוֹת שֶׁל סִתְרֵי הַתּוֹרָה מִי
 יְכוּל לְדַעַת אוֹתָם? !

וְהַמְשַׁל הִנֵּה הַתְּפִשֵּׁט לְשִׁלְשֵׁת
 אֲלָפֵי מִשְׁלִים, וְכֻלָּם בְּמִשְׁל הִנֵּה,
 בְּשִׁעָה שִׁיּוֹסֵף נִכְלָל בְּיַעֲקֹב,
 שִׁלְשֵׁת אֲלָפִים הֵם, בְּאַבְרָהָם
 יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, שְׁפָלָם בְּמִשְׁל הִנֵּה
 בְּסוּד הַחֻכְמָה. וְכֹאֵן פְּמָה סוֹחְרִים
 הֵם בְּמִשְׁאוֹת שֶׁל הַנְּסֻתָר, וּבְהֵם
 דִּירֵי הַמְּגָנִים שְׁאִין לָהֶם חֻשְׁבוֹן
 לְסִתְרֵי הַחֻכְמָה.

וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְף. כֶּף
 בְּאַרְנָו, וַיְהִי שִׁירוֹ שֶׁל מִשְׁל, וְהַכֵּל
 אֶחָד, בֵּין מִי שְׁאָמַר וַיְהִי שִׁירוֹ שֶׁל
 שְׁלֵמָה, בֵּין מִי שְׁאוֹמֵר וַיְהִי שִׁירוֹ
 שֶׁל מִשְׁל. הַכֵּל אֶחָד הוּא, וְאֶת
 הַכֵּל הוּא אָמַר. וַיְהִי שִׁירוֹ - זֶה
 שִׁיר הַשִּׁירִים. וְכִי חֲמִשָּׁה וְאַלְף
 הוּא שִׁיר הַשִּׁירִים? וְדַאי כֶּף זֶה,
 חֲמִשָּׁה הֵם שְׁעָרִים נִפְתָּחִים
 שְׁנִפְתָּחִים בְּמִלָּךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ,
 וְהֵם חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים שֶׁל עֵץ
 הַחַיִּים. חֲמִשִּׁים שָׁנֹת הַיּוֹבֵל.

וְאַלְפָּה - זֶהוּ עֵץ הַחַיִּים, חֶתָן
 שִׁיּוּצָא מִצְדוֹ, וְהוּא יוֹרֵד כָּל אוֹתָם
 הַחֲמִשָּׁה לְהַבִּיאֵם לְכָלֵּה. יוֹמוֹ שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא אֵלֶּף שָׁנִים,
 וְזֶהוּ הַנְּהָר שְׁשׂוּפֵעַ וְיוּצָא מֵעֵדֶן.
 יוֹסֵף הַצְּדִיק. שְׁנִקְרָא צְדִיק עַל
 שֵׁם הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁהִתְנַה בָּהּ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשׁוּם כֶּף

מִיָּד הָיָה תָּב וְאוֹמֵר, כְּתִיב, (בראשית לו)
 תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעָה עָשָׂר שָׁנָה
 וְגו', הַי קָרָא דְקֹהֵלֶת, אִיהוּ מְשַׁל לְחֻכְמָתָא
 דְקָרָא דָא דְאוֹרֵייתָא, וְדָא מְשַׁל לְדָא. שְׂמַח
 בְּחֹר בְּיִלְדוּתָךְ, וְהוּא נֶעַר. וַיִּטְיֶבְךָ לְבָךְ, הִיָּה
 רָעָה אֶת אֲחִיו בְּצֹאן. בִּימֵי בְּחֹרוּתֶיךָ, אֶת בְּנֵי
 בְלָהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נָשִׁי אָבִיו. וְדַע כִּי עַל כָּל
 אֵלֶּה, וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה. יְבִיאֲךָ
 אֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט, אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף.
 יוֹסֵף אֶתְפָּלִיל בְּיַעֲקֹב, וְרוּזִין דְּסִתְרֵי תּוֹרָה, מָאן
 יְכִיל לְמַנְדַּע לוּן.

וְהַי מְשַׁל אֶתְפִּשֵּׁט לְתִלְת אֲלָף מִשְׁלִים,
 וְכֻלְהוּ (דף קמ"ה ע"ב) בְּהַי מְשַׁל, בְּשִׁעָתָא
 דְיוֹסֵף אֶתְפָּלִיל בְּיַעֲקֹב, תִּלְת אֲלָף אֵינּוֹן,
 בְּאַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, דְּכֻלְהוּ בְּהַי מְשַׁל
 בְּרִזָּא דְחֻכְמָתָא. וְכֹאֵן, כְּמָה טַיִיעִין אֵינּוֹן
 בְּטוֹעָנִין דְּטַמִּירוֹ, בְּהוּ דִּירֵי תְרִיסִין, דְּלִית
 לָהוֹן חֻשְׁבָּנָא לְטַמִּירִין דְּחֻכְמָתָא.

וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְף, הִכִּי אוֹקִימָנָא, וַיְהִי
 שִׁירוֹ שֶׁל מִשְׁל, וְכֻלָּא חַד, בֵּין מָאן דְּאָמַר
 וַיְהִי שִׁירוֹ דְּשְׁלֵמָה, בֵּין מָאן דְּאָמַר וַיְהִי שִׁירוֹ
 שֶׁל מִשְׁל, כֻּלָּא אִיהוּ חַד, וְכֻלָּא אִיהוּ קָאֵמַר,
 וַיְהִי שִׁירוֹ, דָּא שִׁיר הַשִּׁירִים. וְכִי חֲמִשָּׁה וְאַלְף
 אִיהוּ שִׁיר הַשִּׁירִים. וְדַאי הִכִּי הוּא, חֲמִשָּׁה
 אֵינּוֹן תְּרַעִין וּפְתָחִין דְּמִתְפָּתְחֵי בְּמִלְכָּא
 דְּשְׁלָמָא דִּילֵיהּ. וְאֵינּוֹן חֲמֵשׁ מֵאָה שָׁנִין
 דְּאֵילָנָא דְּחַיִּי. חֲמִשִּׁין שָׁנִין דְּיוֹבֵלָא.

וְאַלְפָּה, דָּא אִיהוּ אֵילָנָא דְּחַיִּי, חֶתָן דְּנִפְיָק
 מִסְטֵרִיָּה, וְאִיהוּ יָרִית כָּל אֵינּוֹן
 חֲמִשָּׁה, לְמִיתֵי לְגַבֵּי כָּלֵּה. יוֹמִיָּה דְּקוֹדֶשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אֵלֶּף שָׁנִין אִיהוּ, וְדָא אִיהוּ נְהָר
 דְּנִגִּיד וְנִפְיָק מֵעֵדֶן. יוֹסֵף זַכָּאָה. דְּאִקְרִי צְדִיק,
 עַל שְׁמָא דְּסִיְהָרָא. כְּמָה דְּאֶתְנִי בְּהַ קְדֻשָׁא